

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 727

van **JAN LAEREMANS**

datum: 19 juli 2022

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Duaal leren in het secundair onderwijs - Aanbod in Vlaams-Brabantse scholen

De Vlaamse Regering is een sterk engagement aangegaan inzake het instellen en promoten van opleidingen in het stelsel van duaal leren. Onder de vorige minister van Onderwijs Hilde Crevits werd de aanzet gegeven voor duaal leren in Vlaanderen. De ambitie was om hiermee een kwaliteitsvolle leerweg uit te bouwen waar jongeren met volle overtuiging en goesting voor kiezen. Van schooljaar 2016-2017 tot en met schooljaar 2018-2019 werd er gewerkt met proefprojecten. Ongeveer 200 scholen en centra experimenteerden hierin met het concept van duaal leren. Sedert 1 september 2019 is het in principe mogelijk om duaal leren te volgen bij elke onderwijsverstrekker, voor een selectie van opleidingen in zowel het beroepssecundair onderwijs (bso), het technisch secundair Onderwijs (tso), het buitengewoon secundair onderwijs (buso) als via de Syntra's.

Dit beleid wordt deze legislatuur voortgezet. In de beleidsnota Onderwijs van de huidige minister van Onderwijs werd het volgende voornemen ingeschreven bij doelstelling 1.8 'De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken': "Ik zet, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, verder in op het duaal leren als volwaardige leerweg. Ik stimuleer daarbij zowel het onderwijsveld als de bedrijven om elkaar hierin maximaal tegemoet te komen en dit vanuit een wederzijds belang. Ik breid het duale aanbod in het secundair onderwijs versneld uit naar meer richtingen met een dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarkt) en doorstroomfinaliteit TSO." Ondertussen werd het stelsel van duaal leren ook decretaal ingevoerd in het volwassenenonderwijs en zijn er ook voorbereidingen aan de gang om dit verder uit te breiden naar het hoger onderwijs.

Doch uit cijfers die in februari 2022 in de media werden belicht, blijkt dat duaal leren in het secundair onderwijs momenteel nog niet zo populair is bij leerlingen (en hun ouders). Natuurlijk, om voldoende leerlingen te kunnen aantrekken voor duaal leren, moet er ook een voldoende en gedifferentieerd aanbod zijn in onze scholen dat inspeelt op zowel de (economische) noden van werknemers als op de interesses en capaciteiten van onze leerlingen. Toenmalig SERV-voorzitter Ann Vermorgen stelde vorig jaar stellig dat door in een sterk aanbod te voorzien en af te stemmen op de regionale economie we nog meer leerlingen kunnen aantrekken voor duaal leren (SERV: Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen).

Desalniettemin is het inrichten van duale opleidingen voor veel scholen en werkgevers niet altijd interessant. Een belangrijk pijnpunt is dat sinds 1 september 2021 de effectieve realisatie van een voltijds engagement van 28 uur per week voor een leerling de norm is. Elke onderwijsinstelling heeft dus de opdracht om voor alle leerlingen te streven naar een maximaal voltijdse invulling. Maar daar zijn in de praktijk natuurlijk extra handen voor

nodig. In deze onderwijssegmenten zitten soms ook leerlingen met een lage SES-achtergrond of met een moeilijker thuissituatie (SES: sociaal-economische status). Om hen optimaal te begeleiden, zijn tijd én individuele omkadering cruciaal, maar die is er in duaal leren vaak niet in tegenstelling tot in het uitdovende stelsel van Leren en Werken. Soms is er ook een probleem van continuïteit in het aanbod. Zo kunnen bepaalde duale opleidingen enkel in de derde graad worden geprogrammeerd, waardoor leerlingen in de tweede graad in afwachting een andere (duale) opleiding moeten volgen die hen veel minder interesseert of minder bij hen past.

Het aanbod inzake opleidingen in duaal leren lijkt dan ook nog eens erg dispersief verspreid te zijn over Vlaanderen. In de ene regio of provincie is er dan ook opvallend meer aanbod dan in andere. In de zomer van 2019 berichtten Het Belang van Limburg en Voka Limburg nog over het feit dat in Limburg er de helft minder opleidingen duaal leren zijn dan in de meeste andere provincies. De Limburgse scholen boden toen samengeteld 110 opleidingen aan, terwijl West-Vlaanderen er toen 239 had, Antwerpen 204, Oost-Vlaanderen 184. Alleen in Vlaams-Brabant waren het er met 99 opleidingen nog minder, daarmee was die provincie toen de slechtste leerling van de klas.

1. Graag had ik een overzicht gekregen per schooljaar van het aantal geprogrammeerde duale opleidingen in het secundair onderwijs in de provincie Vlaams-Brabant, dit vanaf het schooljaar 2016-2017 tot en met het recentste schooljaar waarvoor er cijfers beschikbaar zijn.
2. Hoe verhouden deze aantallen zich tot deze van de vier andere Vlaamse provincies en het Nederlandstalig onderwijs in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest?
3. Kan de minister ook een verdere opdeling geven inzake het jaarlijks aantal geprogrammeerde duale opleidingen in Vlaams-Brabant naargelang de desbetreffende graad en naargelang de desbetreffende onderwijsvorm, namelijk beroepssecundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, buitengewoon secundair onderwijs en Syntra?
4. Welke sectoren kennen hierbij het grootste aanbod in deze provincie? Met andere woorden, voor welke sectoren zijn er in Vlaams-Brabant het meeste duale opleidingen?
5. Voor welke sectoren is er momenteel in het aanbod nog een relatief groot tekort in het aandeel duale opleidingen in Vlaams-Brabant ten opzichte van de vraag van de werkgevers/het bedrijfsleven in de provincie?
6. Spelen er, naast de in de inleiding besproken algemene hinderpalen voor scholen om opleidingen duaal leren in te richten, hier ook meer contextgebonden hinderpalen voor de provincie Vlaams-Brabant? Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de grotere regionale verschillen inzake de aanwezigheid van bedrijven en dus werkgelegenheid binnen onze provincie. Brussel en de Rand heeft bijvoorbeeld met de uitgebreide dienstensector en toeristische aantrekkingspool een groot potentieel om jongeren aan te trekken voor een duale opleiding binnen de tertiaire sector. Ook is de aanwezigheid van de luchthaven van Zaventem een aantrekkingspool. In en rond het Hageland daarentegen zijn er meer verspreide kmo-zones, maar die niet altijd even goed bereikbaar zijn voor jongeren die (nog) geen rijbewijs hebben.

Hoe schat de minister dit in? Welke signalen ontvangt hij ter zake?

7. Worden er voor het schooljaar 2022-2023 nieuwe opleidingen duaal leren ingericht in Vlaams-Brabantse scholen? Zo ja, om hoeveel opleidingen gaat het dan en in welke graden en onderwijsvormen situeren deze zich?
8. Bij de inrichting van opleidingen duaal leren is het zoals vermeld belangrijk voor scholen om de studierichtingen doordacht te selecteren in samenspraak met de sectoren en afhankelijk van het aantal beschikbare werkplekken in de regio. Dat betekent concreet dat in bepaalde regio's een overaanbod aan dezelfde opleiding wordt tegengegaan, wat de versnippering van mensen en middelen minimaliseert. Scholen kunnen zich dan verder specialiseren ten gunste van de opleidingen. De vraag is echter in hoeverre scholen hiertoe voldoende capaciteiten en knowhow hebben en hoe we hen daarin beter kunnen begeleiden?
  - a) Hoe schat de minister deze situatie in binnen de educatieve en sociaaleconomische context van de provincie Vlaams-Brabant?
  - b) Zijn er hieromtrent al waarschuwendende signalen geweest vanuit controlerende/toezienende instanties zoals de Onderwijsinspectie, de Vlaamse Sociale Inspectie en/of het Partnerschap Duaal Leren voor (bepaalde) Vlaams-Brabantse scholen?
9. Welke concrete acties of projecten onderneemt de Vlaamse Regering (samen met andere partners) om de vraag van werkgevers en het aanbod aan duale opleidingen in Vlaams-Brabantse scholen beter op elkaar af te stemmen en zo ook een meer kwaliteitsvol en aantrekkelijk aanbod te realiseren?
  - a) Welke lokale, regionale dan wel Vlaanderenbrede partners zijn hierbij betrokken?
  - b) Zijn er al evaluaties gebeurd van deze projecten? Zo niet, worden deze gepland en voor wanneer?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (727), Jo Brouns (819)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 727 van 19 juli 2022

van **JAN LAEREMANS**

1-3. Ik verwijs naar de applicatie Dataloep. Op een gebruiksvriendelijke wijze stelt de Vlaamse volksvertegenwoordiger haar antwoorden op maat samen. Per onderwijstype kunnen de opleidingen/studierichtingen per onderwijsvorm en graad worden opgevraagd. Er is verder ook een mogelijkheid om te selecteren op provincie. De provincie kan verwijzen naar de hoofdzetel of de vestigingsplaats van de school of naar de woonplaats van de leerling.

4.

Sector	Aantal goedgekeurde erkenningen voor duale opleidingen voor de sector in Vlaams-Brabant	Aantal duale opleidingen waarvoor er in de sector in Vlaams-Brabant goedgekeurde erkenningen zijn
Groene sectoren	391	17
Bouw	364	35
Autosector en aanverwante sectoren	197	20
Elektriciens: installatie en distributie	173	16
Horeca	161	12
Handel - Zelfstandige kleinhandel	154	19
Haartooi - fitness - schoonheidszorgen	128	3
Social profit	127	20
Handel - Detailhandel	98	11
Overige	96	36
Handel - Voedingshandel	80	23
Lokale besturen	69	12
Houtsectoren	65	14
Voedingsindustrie	55	11
Technologische industrie	26	15
Openbare besturen	12	9
Chemie, kunststoffen en life sciences	7	6
Transport, logistiek en grondafhandeling op luchthavens	5	4
Kleding en Confectie	3	3
Eindtotaal	2.211	104

5. Bij een aantal duale opleidingen is er een groot aantal werkplekken in vergelijking tot het aantal inschrijvingen

- In de Social Profit is het aantal inschrijvingen beperkt t.o.v. het aantal erkende vestigingen. Dit geldt voor de opleiding verzorgende/zorgkundige duaal (6 inschrijvingen/47 erkende vestigingen) en Kinderbegeleider duaal (4 inschrijvingen/51 erkende vestigingen). Het tekort aan leerlingen wordt voor Verzorgende/Zorgkundige duaal gemilderd door instroom van leerlingen die buiten de provincie ingeschreven zijn (21 lopende overeenkomsten). Bij Kinderbegeleider duaal is dit slechts beperkt het geval (8 lopende overeenkomsten).
In beide opleidingen zijn twee werkplekcontexten voorzien die doorgaans niet door eenzelfde erkende vestiging kunnen aangeboden worden. De alternerende leerling roteert dus tussen twee erkende vestigingen.
- De groensector vertoont een vergelijkbaar beeld bij de opleidingen Groenaanleg en -beheer duaal (46 inschrijvingen/101 inschrijvingen) en Tuinaanlegger-groenbeheerder duaal (14 inschrijvingen/74 erkende vestigingen). Minder dan de helft van de erkende vestigingen voor Groenaanleg en -beheer duaal heeft een lopende overeenkomst (43 lopende overeenkomsten/101 erkende vestigingen). Bij de opleiding Tuinaanlegger-groenbeheerder duaal zijn er dat slechts 9 (9 lopende overeenkomsten/74 erkende vestigingen). De Groensector geeft zelf aan dat het aanbod aan voltijdse scholen te beperkt is in de regio Leuven-Vilvoorde.
- Verdere duale opleidingen met een groot aanbod werkplekken met inschrijvingen zijn Operator CNC-gestuurde houtbewerkingsmachines duaal (1 inschrijving/15 erkende vestigingen), Ruwbouw duaal (6 inschrijvingen/43 erkende vestigingen), Koetswerk duaal (2 inschrijvingen/15 erkende vestigingen) en Lassen-Constructie duaal (1 inschrijving/9 erkende vestigingen)
Het aantal duale opleidingen met een kleiner aanbod werkplekken in vergelijking tot het aantal inschrijvingen is beperkt.
- De opleiding Elektromechanische technieken duaal heeft een beperkt aanbod (15 inschrijvingen/5 erkende vestigingen). In de 5 erkende vestigingen werd geen enkele lopende overeenkomst geregistreerd.
- De opleiding Chemische procestechnieken duaal wordt door één school aangeboden (15 inschrijvingen/1 erkende vestiging). Erkende vestigingen situeren zich buiten de provincie in de chemiecomplexen rond Antwerpen en de regio Kempen/Limburg. Bij 28 duale opleidingen geldt, dat er geen inschrijvingen zijn, maar wel erkende werkplekken. Het meest uitgesproken is dat bij de opleiding Slagerij duaal (0 inschrijvingen/35 erkende vestigingen) en de opleiding Decoratie en schilderwerken duaal (0 inschrijvingen/13 erkende vestigingen).
Omgekeerd zijn er 6 opleidingen met inschrijvingen maar geen erkende werkplekken, o.a. voor de opleiding Paardenhouder duaal (8 inschrijvingen/0 erkende vestigingen) en de opleiding Keukenmedewerker duaal (4 inschrijvingen/0 erkende vestigingen).

6. Bij bepaalde sectoren zoals chemie, zeevaart, textiel zijn de activiteiten en de ondernemingen niet Vlaanderenbreed verspreid, maar terug te vinden in specifieke regio's. Gezien er buiten deze regio's geen ondernemingen te vinden zijn, is het aanbieden van verwante duale opleidingen zoals chemische procestechnieken duaal, textiel duaal, operator textielproductielijnen, decor- en standenbouwer duaal, ... niet zinvol, Maar voor de meeste duale structuuronderdelen zijn er Vlaanderenbreed voldoende ondernemingen en dus potentiële leerwerkplekken.

VDAB maakt deel uit van de overlegfora en rapporteert in verschillende overlegfora over de werkgelegenheid, arbeidscontext, ... in de regio.

7. Op dit moment is het niet mogelijk om een overzicht te geven van de nieuwe opleidingen duaal leren die worden ingericht door de scholen voor het schooljaar 2022-2023. De beschikbare gegevens zijn nog niet volledig.

- 8-9. In elke Vlaamse provincie werd er bij de implementatie van het duaal leren voorzien in een overlegforum. Het provinciaal overlegforum heeft als decretale opdracht o.a. de

afstemming over het opleidingsaanbod, wat eveneens wordt meegenomen als programmaticriterium. Dit forum kent een brede samenstelling, waaronder eveneens een vertegenwoordiging van de lokale sociale partners, alsook VDAB, naast de verschillende aanbieders van het duaal leren. De afvaardiging van de arbeidsmarktpartners biedt bijkomende garanties tot een afstemming van het opleidingsaanbod op lokale arbeidsmarktnoden, en kan voorzien in de meest actuele informatie over de lokale arbeidscontext. De wijze waarop de afstemming binnen de overlegfora verloopt, is de autonomie van elk individueel overlegforum, maar er zijn bv. afspraken over het inschakelen van de VDAB die ter voorbereiding van de afstemming van het aanbod in de overlegfora een infosessie geeft met relevante arbeidsmarktinfo vanuit de regio's.

We ontvingen nog geen waarschuwendende signalen voor (bepaalde) scholen, of de provinciale werking in het algemeen.

Het Departement Werk en Sociale Economie ondersteunt de werking van de overlegfora, onder andere door het verstrekken van relevante info over de werkplekcomponent van duaal leren.

De administratie organiseerde in het voorjaar van 2021 en 2022 een overlegmoment tussen de overlegfora en de sectoren met een Sectoraal Partnerschap Duaal Leren. In het kader hiervan werden de overlegfora en sectoren schriftelijk bevroegd naar hun bevindingen met betrekking tot het programmatieproces en kregen ze de mogelijkheid verbeterpunten te formuleren.

Een aantal van de verbeterpunten werden reeds mee opgenomen , bijv. afstemming over de timing van het programmatieproces in overleg met de verschillende voorzitters van de overlegfora, het voorzien van een infosessie met relevante arbeidsmarktinfo door de VDAB op verschillende overlegfora in het voorjaar voorafgaand aan de indiening van nieuwe dossiers, het vroeger betrekken van de sectoren en overlegfora bij het formuleren van knelpunten/opportunities. Deze werking wordt nog verder geëvalueerd en er wordt onderzocht waar in het proces nog verbetermogelijkheden zijn.